

**Міністерство освіти і науки України
Національний лісотехнічний університет України
Навчально-науковий інститут екологічної економіки та менеджменту
Кафедра психології та соціально-гуманітарних дисциплін**

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

**Матеріали
I Всеукраїнської науково-практичної конференції
з нагоди 150-річчя Національного лісотехнічного
університету України**

**Львів
2024**

**Міністерство освіти і науки України
Національний лісотехнічний університет України
Навчально-науковий інститут екологічної економіки та менеджменту
Кафедра психології та соціально-гуманітарних наук**

Трансформація ідентичності в умовах сучасного українського суспільства

**Матеріали
I Всеукраїнської науково-практичної конференції
з нагоди 150-річчя
Національного лісотехнічного університету України
(Львів, 10–11 жовтня 2024 року)**

Львів – 2024

Рекомендовано до видання вченої радою Навчально-наукового інституту екологічної економіки і менеджменту (протокол № 10 від 19.11.2024)

Редакційна колегія:

Гриджук Оксана, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін НЛТУ України;

Денис Ірина, кандидат історичних наук, доцентка кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін НЛТУ України;

Дуда Наталія, кандидат історичних наук, доцентка кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін НЛТУ України;

Сенюра Оксана, кандидат соціологічних наук, доцентка кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін НЛТУ України.

Матеріали подані в авторській редакції.

За науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, покликань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності відповідальні автори.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

T68

Трансформація ідентичності в умовах сучасного українського суспільства: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 10–11 жовт. 2024 р.) / М-во освіти і науки України, НЛТУ України, Навч.-наук. ін-т екол. економіки та менеджм., каф. психології та соц.-гуманіт. дисцип.; ред. кол.: О. Гриджук, І. Денис, Н. Дуда, О. Сенюра. – Львів, 2024. – 280 с.

У збірнику репрезентовано результати наукових студій українських і закордонних дослідників, які розглянули соціально-філософські засади формування ідентичності, висвітлили історико-культурні виміри ідентичності особистості; розкрили психологічні аспекти трансформації ідентичності в умовах сучасного українського суспільства, простежили вплив інформаційної діяльності на формування ідентичності; проаналізували педагогічні аспекти формування ідентичності студента в закладах вищої освіти; порушили проблему мови як маркера національної ідентичності особистості.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, які цікавляться питаннями ідентичності.

УДК 316.422:159.923.2](477)(082)

<i>Добровольська Вікторія, Мокеев Юрій</i> ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР В ЕЛЕКТРОННІЙ МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	57
<i>Дроздова Ірина</i> ЗДОРОВ'ЯБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПОВНОЦІННОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	63
<i>Дуда Наталія</i> ІДЕНТИЧНІСТЬ І ТРАДИЦІЯ: МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ	66
<i>Журавель Наталія</i> ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО БАКАЛАВРА З АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ АВСТРАЛІЇ	72
<i>Захарчин Наталя</i> ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ ДО РЕДАКТОРА ЧАСОПISУ МІЖВОЄННОЇ ПОЛЬЩІ	77
<i>Зубко Надія</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА УКРАЇНСЬКА КНИГА: ТРАНСФОРМАЦІЯ В ЧАСІ ВІЙНИ	79
<i>Калиновська Дар'я</i> ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	87
<i>Козаченко Ольга</i> ОСОБИСТІЙ БРЕНД ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ	90
<i>Коваліско Наталія, Мікула Анастасія</i> ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	93
<i>Колосовська Ірина</i> ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	101
<i>Колесник Владислав</i> СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ	106

*Конівіцька Тетяна, к.пед.н., доцентка
кафедри українознавства та міжкультурної комунікації
факультету психології та соціального захисту,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

КІНО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Український кінематограф має пропагувати цінності, оскільки зараз українське кіно викликає все більшу зацікавленість у суспільстві, особливо у молоді. Кіно має значний вплив на молодь, формуючи їхні погляди, поведінку та цінності. Фільми не лише розважають, але й надихають на роздуми про власну ідентичність та місце у світі.

Формування у молоді національно-культурної ідентичності має бути питанням державного рівня, адже розвиток особистої ідентичності підлітків відбувається під сильним впливом тих соціальних груп, з якими вони себе ідентифікують [4, с. 32]. Культурна ідентичність – це усвідомлене прийняття відповідних культурних норм, ціннісних орієнтацій і мови, яка найповніше виявляється у самоототожненні себе з культурними стереотипами суспільства [3, с. 100]. Свідомість молодого покоління постійно стає об'єктом маніпулювання з боку величезної кількості інструментів, серед найвпливовіших є медіа та культура, зокрема й кінематограф як найпростіший для сприйняття серед інших форм мистецтва [5, с. 212].

Зараз ми переосмислюємо багато питань, зокрема обличчя української культури, історії, українського соціуму, яке стверджував російський кінематограф [1, с. 144-146]. В час війни свою культуру ми мусимо вивчати, досліджувати, розширювати знання про своїх митців, розуміти її вплив на формування ідентичності та презентувати українську культуру світові. Сьогодні, у час війни, у час винищення нашої культури, культурної спадщини, є нагальна потреба розширення змісту культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти, а також впроваджувати вивчення такої її важливої складової як кіномистецтва. Крім мистецьких закладів та спеціальностей, кіномистецтво як

окрему дисципліну чи складову певної дисципліни необхідно вивчати у закладах вищої освіти технічного спрямування, адже кіно має велике значення для розвитку культурної та медійної грамотності здобувачів освіти. Сьогодні важливо порушувати питання російської пропаганди у кіно саме під час вивчення культури у закладах вищої освіти. Кіно відображає культурні та історичні контексти, які впливають на наше розуміння минулого та сучасності, впливає на збереження культурної спадщини, зберігає та передає культурні традиції, висвітлює мовні питання та інші аспекти, які можуть бути втрачені з часом.

Під час вивчення культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти «Українська мова та культура», «Культурологія», вибіркової дисципліни «Історія кіно» варто пропонувати для перегляду фільми про українську мову та культуру та обговорювати важливі питання та проблеми, які вони відображають. Щодо фільмів, які варто пропонувати для перегляду та обговорення здобувачам вищої освіти, то їх зараз є надзвичайно багато, починаючи від німого фільму «Земля» Довженка, продовжуючи «Тінями забутих предків» Параджанова, «Криницею для спраглих» Юрія Іллєнка тощо. Ці фільми показують, що значить бути українцем, відображають культурні цінності українців, національні традиції, показують національну ідентичність. У час війни питання відображення у кіно ролі культури, культурних символів і надбань, трагічної долі наших діячів культури є питанням національної свідомості. Дуже тішить, що їх кількість зростає, а важливі питання порушуються щораз гостріше. Серед величезної кількості цікавих і важливих фільмів можна виокремити такі:

«Спадок нації» – документальний фільм, який досліджує історію та значення української вишиванки як символу національної ідентичності.

«Щедрик» – фільм, що показує трагічні події світової війни і роль українських пісень у збереженні національної ідентичності.

«Заборонений» – фільм, який на широкому тлі боротьби українських дисидентів розповідає про життя і загадкову смерть відомого поета-шістдесятника, правозахисника – Василя Стуса.

«Будинок «Слово». Нескінчений роман» – драматична історія українських письменників, яких зібрали в одному будинку під одним дахом, щоб змусити їх працювати в ім'я системи. Історія про те, як комуністичний рай перетворюється на комуністичне пекло.

«Толока» Михайла Ілленка – історична драма, яка охоплює кілька століть української історії і показує, як українці зберігали свою культуру та традиції тощо.

Скоро глядачі зможуть переглянути документальний фільм «Феномен Курбаса» Віталія Гордієнка про історію митця, який створив модерний театр в найстрашнішу епоху.

На сьогодні є низка чудових фільмів, які розповідають також про самобутність української мови, важливість української мови для національної безпеки та ідентичності, про її виникнення, розвиток та заборони. Серед важливих фільмів про мову варто виділити такі:

«Соловей співає, доки голос має» – документальний фільм, який досліджує мовне питання в Україні через призму досвідів інших країн, розповідає про важливість української мови для національної ідентичності.

«Як українці українською заговорили» за участі Олексія Гнатковського – документальний фільм, що легко, фактажно, іронічно та з прикладами розповідає про історію української мови. Можна почути як українська мова звучала в різні періоди розвитку, запеклих воєн та тотальних заборон.

«Русифікація в стилі поп» — документальний фільм про те, як росія протягом десятків років використовувала музику як зброю проти України тощо.

Перегляд фільмів і обговорення їх у групах також сприяє розвитку комунікативних навичок. Обговорення фільмів допомагає студентам висловлювати свої думки та емоції, що є важливим для їхнього особистісного розвитку. Кіно формує цінності, сприяє розвитку емпатії, толерантності та критичного мислення. Наприклад, обговорення фільмів, що просувають толерантність до різних культурних та соціальних груп, можуть допомогти студентам стати більш відкритими. Обговорення культурних та історичних

контекстів впливає на розуміння нашого минулого та сучасності, пропагує повагу до нашої культури та важливість збереження нашої культурної спадщини.

Для розуміння важливості кіномистецтва як вагової частини нашої культури, його вплив на свідомість, російську пропаганду у кіно, важливо також під час вивчення культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти звертатися до різноманітних онлайн-ресурсів з кіномистецтва, адже з них можна почерпнути багато цікавої інформації та використовувати в освітньому процесі як викладачам, так і студентам. Під час вивчення дисципліни «Історія кіно» залучаються матеріали із спеціалізованих онлайн-платформ та авторських проєктів на ютуб [2]. Здобувачам вищої освіти пропонуються для перегляду відеоматеріали авторського проєкту «Загін Кіноманів», каналу «Geek Journal», лекції авторів «Культурного проєкту», статті інтернет-видання «Moviegram» тощо. З найбільшою цікавістю і захопленням переглядають та обговорюють матеріали Віталія Гордієнка, зокрема і про російську пропаганду в кіно, серед яких «Радянська пропаганда про Україну в кіно», «Україна в російських фільмах. Історія промивання мізків народу», «Україна в російських фільмах. Після 2014 року» та низку інших [2, с. 56-67].

Кіномистецтво відіграє важливу роль у формуванні ідентичності молодого покоління, адже воно не лише розважає, але мотивує і дає натхнення до досягнення своїх цілей, впливає на світогляд, цінності та соціальні орієнтири молоді. Кіно у закладах вищої освіти є одним із засобів формування ідентичності студента, адже, розуміючи величезний вплив кіномистецтва на молодь, важливо використовувати кіно у навчальних цілях: вивчати через кіно культурні та історичні контексти, формувати цінності, сприяти розвитку критичного мислення у студентів, культурної та медійної грамотності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демиденко М. В., Мархайчук Н. В. Шлях до війни. Образ українців у російському кіно. Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали

всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19–20 травня 2022 р. / за ред. проф. В. М. Шейка та ін. Харків: ХДАК, 2022. 304 с.

2. Конівіцька Т.Я. Онлайн-ресурси з кіномистецтва як складова вивчення української культури у закладах вищої освіти. *Проблеми освіти*. ISSN Online 2710-3986. 2023. Вип. 2 (99). С. 44-59.

3. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. *Психологія і суспільство*. 2006. № 1. С. 96-112.

4. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка: монографія / К.О. Журба, І.Д. Бех, О.М. Доукіна, С.В. Федоренко, І.М. Шкільна. Київ, 2019. 150 с.

5. Фісенко Т. В. Кінематограф у формуванні громадської думки. *Обрії друкарства*. № 1(8). 2020. С. 205-223.

*Кудринська Ганна, к.с.н., доцентка кафедри соціології
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК БАГАТОВИМІРНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Ідентичність – доволі значима категорія в сучасному науковому дискурсі, що характеризується широким проблемним полем теоретизування. Особливо проблематика ідентичності актуалізується в реаліях сучасного суспільства, з притаманними йому трансформаціями вже існуючих і виникненням нових форм суб'єктивності, змінами соціальних структур та різних сфер суспільного життя.

Поняття ідентичності має доволі тривалу історію осмислення. Ідентичність у перекладі з латинської – тотожність, відповідність, тобто «А=А». Таке розуміння ідентичності є дещо абстрактним, оскільки, як слушно зауважує Б.Тихолоз, ми не знаємо хто це А. Більшій конкретики цьому поняттю надає самоототожнення, тобто осмислення власного Я, «хто Я є?» [8]. Вивчення даної проблематики бере свій початок із філософії. У цьому контексті варто згадати давньогрецького філософа Сократа та його відомий вислів: «Пізнай самого себе». Його послідовники – Платон та Арістотель – формування внутрішнього Я